

K20

3447-Р

**НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ М.П. ДРАГОМАНОВА**

КАПЕЛЮШНА Тетяна Вікторівна

УДК 373.62 (73)

**ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ТЕХНОЛОГІЧНОЇ ОСВІТИ
В СЕРЕДНІХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ США**

13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки

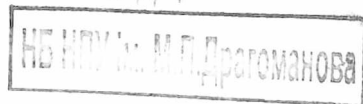
АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Капіт

Київ - 2012

8471

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Уманському державному педагогічному університеті імені Павла Тичини, Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України.

Науковий керівник - доктор педагогічних наук, професор
КОБЕРНИК Олександр Миколайович,
Уманський державний педагогічний
університет імені Павла Тичини,
директор Інституту технологічної та
природничо-математичної освіти.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук, професор
РОМАНОВСЬКИЙ Олександр Олексійович,
Українсько-американський гуманітарний
інститут «Вісконсінський міжнародний
університет (США) в Україні», ректор;

кандидат педагогічних наук,
старший науковий співробітник
МАЧАЧА Тетяна Святославівна,
Інститут педагогіки НАПН України,
старший науковий співробітник лабораторії
трудової підготовки і політехнічної творчості.

Захист відбудеться 13 вересня 2012 року о 14 год. 00 хв. на засіданні спеціалізованої вченої ради Д 26.053.01 у Національному педагогічному університеті імені М.П. Драгоманова за адресою: 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9.

Автореферат розісланий 10 серпня 2012 року.

Вчений секретар
спеціалізованої вченої ради

В.Д. Сиротюк

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. В умовах глобалізації освітнього простору ХХІ століття, зорієнтованої на відповідність освіти міжнародним стандартам, на часі проблема підвищення якості загальноосвітньої і професійної підготовки, оновлення їх змісту та форм організації навчально-виховного процесу, безперервної освіти впродовж усього життя, що є неможливим без проведення відповідних реформ.

Необхідність цих змін задекларована у таких державних документах: Державна національна програма «Освіта» («Україна ХХІ століття») (1992), Закон України «Про освіту» (1993), Закон України «Про загальну середню освіту» (1999), «Національна доктрина розвитку освіти» (2002), Закон «Про пріоритетні напрями інноваційної діяльності в Україні» (2003) та ін.

Для постмодерного стану розвитку сучасної цивілізації характерний стрімкий технологічний прорив, при якому значно зріс коефіцієнт застарівання знань, особливо в галузі технологічної освіти. У зв'язку з цим необхідність вивчати та впроваджувати зарубіжний досвід реформування цієї галузі за умови збереження власних педагогічних здобутків продиктована часом.

Розвиток освіти США, технологічної освіти зокрема, характеризують безперервні динамічні реформи наприкінці ХХ – на поч. ХХІ ст. Свідченням цього є проведення у США у 80–90 роки минулого століття значної кількості освітніх реформ та програм, які мали на меті підвищення якості освіти: «Основна ціль американської освіти» (1981), «Нація у небезпеці» (1983), «Національні цілі освіти» (1990), «Америка 2000 – освітня стратегія» (1991), «Цілі 2000 – закон про освіту у США» (1994) тощо.

У процесі проведення освітніх реформ американської середньої школи значного оновлення зазнала технологічна підготовка та її зміст, який передбачає врахування інноваційної політики в галузі техніки, сучасного виробництва та технологій, доступність інформаційного матеріалу, забезпечення учнів необхідними знаннями та практичними навичками.

З огляду на зростаючі різноманітні потреби середньої освіти та широке коло соціальних груп, які вона має обслуговувати, у низці законодавчих документів США наголошено на необхідності тісніших зв'язків та балансу між загальною, технологічною та професійною освітою, між знаннями, що здобуваються, та конкретними навичками, а також розвитку загальних ключових умінь (незалежне мислення, здатність до аналізу і синтезу, власна оцінка тощо).

Актуальність розгляду проблеми технологічної підготовки учнів у школах США обумовлена зростанням значення зарубіжного педагогічного досвіду для розв'язання проблеми підготовки школярів до трудового життя в умовах розвитку нових виробничо-економічних відносин. До того ж, саме в школах США вперше знайшов активне застосування метод проектів, який сьогодні активно впроваджують у технологічній підготовці вітчизняних школярів.

На освітні проблеми США у своїх працях звертали увагу С. Андріяш,

Л. Ашкеназі, М. Бренсон, О. Васильєва, Р. Вендровська, В. Вернацький, Р. Грін, А. Джуринський, Л. Дунаєвський, О. Желюк, О. Зеленко, Н. Ільїн, Е. Кагаров, Т. Кошманова, М. Красовицький, Л. Курінчук, Н. Кучеренко, Е. Льюїс, Л. Малець, З. Малькова, І. Оверчук, С. Оганян, Дж. О'Ніл, Г. Пічугіна, Г. Прозоров, Р. Райлі, О. Романовський, О. Сахарова-Вавілова, О. Хмельницька та ін.

Варто зазначити, що серед вітчизняних та російських науковців питання стандартів у системі загальної середньої освіти США розглядали О. Ляшенко, А. Сбруєва, М. Шутова, К. Корсак, Л. Пуховська, Т. Цирліна, З. Малькова, В. Пилиповський, В. Розумовський та ін., а такі дослідники, як Г. Степенко, М. Бургін, Ю. Мілов – позитивні і негативні аспекти стандартизації системи освіти цієї країни.

Серед американських учених В. Свейл (W Swail), К. Вела (C. Vela) розглядають суть та структуру вивчення технології; Дж. О'дей (J. O'Day), М. Маклафлін (M. McLaughlin), Л. Шепард (L. Shepard) – покращення освіти через реформи, що базуються на стандартах; В. Дагер (W. Dugger), А. Бейм (A. Bame), К. Піндер (C. Pinder), Д. Міллер (D. Miller), С. Брукс-Янг (S. Brooks-Young), Г. Харвей (G. Harvey) – стандарти для освітніх технологічних програм; Дж. Севідж (J. Savage), Л. Стері (L. Sterry), Х. Педжет (H. Padgett), Р. Юїл (R. Yuill), М. Фітджеральд (M. Fitzgerald), Р. Баркер (Barker R.), К. Кокс (K. Cox) та ін. безпосередньо займаються питанням стандартизації технологічної освіти і їх упровадження у навчальний процес.

Технологічній підготовці учнів та застосуванню проектно-технологічної методики на уроках трудового навчання присвячені праці американських педагогів (Д. Дьюї, У. Кіпатріка, Е. Колінса та ін.) та українських і російських дослідників (М. Крупеніна, О. Коберника, Н. Матяш, Т. Мачачі, Є. Полат, М. Ретівих, В. Сидоренка, В. Симоненка, Г. Терещука, Д. Тхоржевського та ін.)

Зараз в Україні широкого обговорення набуває новий варіант державного стандарту освітньої галузі «Технологія», за яким розробляють і нові навчальні програми. У зв'язку з цим виникає потреба об'єктивного порівняльно-педагогічного вивчення проблем становлення і розвитку трудового навчання у розвинених країнах, насамперед у Сполучених Штатах Америки, з їх особливостями у цій сфері, де склалися свої освітні традиції та досвід.

Незважаючи на наявність значної кількості праць із проблеми організації середньої освіти в країнах Європи і США, питання, що стосуються технологічної підготовки учнів у школах США, залишаються недостатньо вивченими. Зокрема відсутні праці, в яких цілісно б досліджувалися тенденції розвитку технологічної освіти на початку третього тисячоліття, місце технологічної підготовки учнів в американській школі, методика застосування проектної технології на уроках трудового навчання та інші питання.

Як наслідок виникають суперечності між соціальною і педагогічною значущістю використання зарубіжного, зокрема американського, досвіду, для розроблення, модернізації технологічної освіти в Україні і недостатнім його

вивченням; теоретичним визнанням вагомості розроблених американських стандартів і проектної системи технологічної освіти та відсутністю практично зорієнтованих рекомендацій для їх застосування в українській освіті; нагальною необхідністю підготовки висококваліфікованих учителів предметів технологічного циклу в Україні та наявним рівнем компетентності випускників українських вищих навчальних закладів.

Таким чином, актуальність теми, окреслені суперечності та недостатній рівень розробленості проблеми, а також можливість виявлення окремих ідей, які варто було б використати в Україні, зумовили проведення дослідження на тему: **«Тенденції розвитку технологічної освіти в середніх навчальних закладах США»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Тема дослідження є складовою наукової теми Лабораторії педагогічної компаративістики Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини «Інноваційний потенціал порівняльно-педагогічних досліджень для розвитку освіти в Україні» (державний реєстраційний номер 0111U009200).

Тему дисертації затверджено Вченою радою Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (протокол № 7 від 26 грудня 2005 року) та узгоджено в бюро Міжвідомчої ради з координації наукових досліджень з педагогічних і психологічних наук в Україні (протокол № 3 від 21 березня 2006 року).

Мета дослідження полягає в обґрунтуванні сутності, провідних тенденцій та організаційно-педагогічного забезпечення технологічної освіти учнів у середніх навчальних закладах США, виявленні можливостей творчого використання прогресивних ідей американського досвіду в реформуванні технологічної підготовки школярів в Україні.

Задачі дослідження:

1. Проаналізувати стан розробленості проблеми технологічної підготовки учнів у вітчизняній та зарубіжній педагогічній науці.
2. Узагальнити досвід стандартизації технологічної освіти у США (кінець XX – поч. XXI ст.).
3. Охарактеризувати організаційно-педагогічне забезпечення вивчення технологій в американській школі.
4. Виділити особливості професійної підготовки вчителів трудового навчання у США.
5. Визначити загальні тенденції технологічної підготовки учнів у школах США та розробити рекомендації для творчого використання прогресивного американського досвіду в Україні.

Об'єктом дослідження є технологічна освіта учнів у середніх навчальних закладах США.

Предмет дослідження – зміст та організаційно-педагогічне забезпечення технологічної підготовки учнів у середній школі Сполучених Штатів Америки.

Методи дослідження. Відповідно до поставленої мети та завдань було використано комплекс взаємодоповнювальних методів, а саме:

- *теоретичні*: узагальнення, аналіз, систематизація психолого-педагогічної, філософської літератури з теми дослідження для з'ясування стану розробленості досліджуваної проблеми, упорядкування матеріалу, формулювання висновків та пропозицій;

- *емпіричні*: діагностичний метод (мейл-листування, скайп-бесіда, інтерв'ю, пасивне спостереження) дозволив отримати необхідну інформацію та вивчати зарубіжний досвід безпосередньо при спілкуванні із провідними спеціалістами у галузі технологічної освіти у США; історико-ретроспективний метод дав змогу комплексно вивчити об'єкт і предмет дослідження; хронологічний метод забезпечив визначення етапів стандартизації технологічної освіти у США;

- *статистичні*: метод математичної статистики сприяв обробці статичних та аналітичних даних із сайту Департаменту освіти США та сайтів міжнародних асоціацій технологічної освіти.

Теоретико-методологічною основою дослідження є фундаментальні теоретичні положення вітчизняних і зарубіжних учених із проблем технологічної підготовки учнів та застосування проектно-технологічної методики на уроках трудового навчання (Д. Дьюї, У. Кілпатрік, Е. Колінгс, О. Коберник, М. Корець, В. Сидоренко, Г. Терещук, Д. Тхоржевський та ін.); організації системи освіти в США (Г.Алексєвич, С. Андріяш, Л. Ашкеназі, М. Бренсон, О. Васильєва, В. Вернацький, Р. Грін, Л. Дунаєвський, О. Желок, О. Зеленко, Н. Ільїн, Е. Кагаров, Т. Кошманова, Н. Кучеренко, Е. Льюїс, Л. Малець, З. Малькова, І. Оверчук, С. Оганян, О. Романовський, Дж. О'Ніл, Г. Пічугіна, Г. Прозоров, Р. Райлі, О. Сахарова-Вавілова, О. Хмельницька та ін.); теорії та методики трудового навчання за рубежом (Ю. Балдашова, Г. Болшакової, Б. Павлова, К. Самілова, Г. Тарасової, Ю. Укке та ін.); підготовки вчителів у США (М. Красовицький, О. Пономарьова, Н. Матяш, Н. Семенова); стандартів у системі загальної середньої освіти США (О. Ляшенко, А. Сбруєва, М. Шутова, К. Корсак, Л. Пуховська, Т. Цирліна, З. Малькова, В. Пилиповський, В. Розумовський та ін.); стандартизації технологічної освіти та впровадження стандартів технологічної освіти у навчальний процес (Дж. Севідж (J. Savage), Л. Стері (L. Sterry), Х. Педжет (H. Padgett), Р. Юїл (R. Yuill), М. Фітджеральд (M. Fitzgerald), Р. Баркер (R. Barker), К. Кокс (K. Cox)).

Джерельна база дослідження. У процесі науково-педагогічного пошуку використано 252 джерела (у тому числі 140 англомовних).

Основою дослідження стали:

- американські нормативні документи та акти, які регламентують функціонування середньої загальноосвітньої школи: закон «Про вдосконалення шкільної освіти Америки», «Цілі-2000», «Жодної дитини без освіти», «Національні цілі освіти» тощо;

- аналітичні матеріали та електронні бази даних національних та міжнародних організацій, передусім таких, як Міжнародна асоціація технологічної та інженерної освіти, Міжнародна спілка освітніх технологій, Американська асоціація шкільних адміністраторів, Державний центр освітньої

статистики США, Рада з питань національних освітніх стандартів та їх удосконалення, Бюро з питань стандартів у освіті, Державна рада з питань акредитації підготовки вчителів, Національна спілка наук, Асоціація директорів технологічної освіти, Всесвітня асоціація учителів технології, Асоціація учнів з питань технології, Рада з питань освіти вчителів технології, Державна асоціація середньої освіти тощо;

- науковий доробок американських які займаються питаннями підвищення якості технологічної грамотності та освіти учнів, студентів, учителів, а також стандартизації технологічної освіти: М. де Врайз (M. de Vries), Х. Педжет (H. Padgett), Р. Юїл (R. Yuill), М. Фітджеральд (M. Fitzgerald), Р. Баркер (R. Barker), К. Коке (K. Cox.), К. Вела (C. Vela), В. Дареп (W. Dugger), К. Херіс (K. Harris), Дж. Роджерс (G. Rogers), Р. Сеймор (R. Seymour) та ін.;

- матеріали українських та американських періодичних видань: «Інформаційний збірник та коментарі Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України», «Трудова підготовка в закладах освіти», «Трудове навчання», «Трудове навчання в школі», «Порівняльно-педагогічні студії», «Директор школи», «Освіта України», «Рідна школа», «Шлях освіти», «American Educational Research Journal», «The Advanced Science Journal», «International Science. Ukrainian Edition», «TIDE (Technology, Innovation, Design, Engineering)», «Technology and Engineering Teacher», «Journal of Technology Education», «Children's Technology and Engineering», «JRTE (Journal of Research on Technology in Education)», «JDLTE (Journal of Digital Learning in Teacher Education)» тощо;

- матеріали, надані Міжнародною спілкою освітніх технологій та Міжнародною асоціацією технологічної та інженерної освіти, членом якої є автор, а також матеріали офіційного сайту Департаменту освіти США та департаментів освіти окремих штатів тощо.

Членство у Міжнародній асоціації технологічної та інженерної освіти уможливило отримання інформації шляхом опрацювання фахової періодики, участі у форумах за інтересами, започаткування, підтримки зв'язків та обміну думками із зарубіжними освітянами.

Наукова новизна й теоретичне значення дослідження полягає в тому, що в дисертації:

- *вперше* обгрунтовано загальні тенденції розвитку технологічної освіти в середніх навчальних закладах США: зорієнтованість технологічної освіти на зв'язок між отриманими техніко-технологічними знаннями і реальним життям; зближення загальної освіти із технологічною і професійною шляхом створення у старших класах профільних відділень технології, інженерії тощо; забезпечення умов для життєвого і професійного самовизначення у процесі технологічної підготовки; спрямованість технологічної освіти на формування в учнів компетенцій, необхідних для виходу на ринок праці та / або продовження навчання; неперервність технологічної освіти (викладання предметів технологічного циклу у початковій школі, перехід від теоретичних знань до їх практичного застосування з урахуванням міждисциплінарних зв'язків – у

середніх класах, поєднання навчання у школі із навчанням на робочому місці – на старшому етапі навчання); подвійний підхід до стандартизації технологічної освіти: з одного боку, універсалізація стандартів на рівні країни, з іншого – регіоналізація на рівні штатів з опорою на загальнорекомендовані провідні стандарти технологічної освіти (стандарти Міжнародної асоціації технологічної та інженерної освіти (МАТІО) та / або Міжнародної спілки освітніх технологій (МСОТ)); інтегративність та варіативність технологічної підготовки, що забезпечує велика кількість різноманітних програм, курсів тощо; мобільність у реагуванні на вимоги сьогодення; вивчення технологій у системі онлайн; модернізація системи професійної підготовки вчителів трудового навчання, для яких створено необхідні умови для професійного росту і мобільності; визначено етапи стандартизації технологічної освіти у США (початковий (1980–1990), проміжний (1991–2000), сучасний (2001–до наших днів)); охарактеризовано організаційно-педагогічне забезпечення вивчення технологій; розроблено рекомендації для творчого використання прогресивного досвіду США у сфері технологічної освіти в українській школі;

- *уточнено* суть та завдання технологічної підготовки учнів у США, зміст методу проектів як основної системи технологічної підготовки учнів в американських середніх навчальних закладах;

- *подальшого розвитку* набули положення про мету та основні напрями технологічної освіти в зарубіжних країнах.

Практичне значення дослідження. Розроблено методичні рекомендації для впровадження окремих позитивних елементів американського досвіду технологічної підготовки учнів у процесі реалізації змісту освітньої галузі «Технологія» в Україні, зокрема методу проектів, стандартів технологічної освіти, варіативних регіональних і локальних навчальних планів та програм із урахуванням місцевого контексту. Проаналізована методика застосування проектної технології в школах США може бути використана на уроках трудового навчання у загальноосвітній школі і у професійній підготовці майбутніх учителів за напрямом «Технологічна освіта».

Теоретичний та фактологічний матеріал, джерельна база дисертації можуть бути використані під час розробки вітчизняного державного стандарту освітньої галузі «Технологія» для 5–11 класів, укладання навчальних програм із трудового навчання і технологій, написання посібників із теорії і методики навчання технологій, підручників з історії педагогіки та порівняльної педагогіки, а також можуть бути теоретичною основою для удосконалення професійної підготовки студентів у вищих педагогічних навчальних закладах за напрямом «Технологічна освіта».

Основні положення та результати дослідження впроваджено в навчально-виховний процес Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини (довідка № 17/01 від 11.01.2012 року), Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова (довідка № 07-10/87 від 18.01.2012 року), Переяслав-Хмельницького педагогічного університету імені Григорія Сковороди (довідка № 531 від 5.04.2012 року),

Полтавського національного педагогічного університету імені В.Г. Короленка (довідка № 1652/01-30/09 від 09.04.2012 року).

Апробація результатів дослідження здійснювалася на міжнародних науково-практичних конференціях: «Іноземна мова як фактор входження в міжнародний освітній простір» (Умань, 2007), «Сучасні тенденції розвитку технологічної та професійної освіти в Україні в контексті європейської інтеграції» (Умань, 2010), «Міжнародний науковий форум з питань розвитку освіти і науки EuroFides: Ph.D. Thesis 2009» (Ялта, 2009), «Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми» (Вінниця, 2010), «Розбудова освіти для суспільства знань: мова, полікультурність, особистість» (Умань, 2010), «Розвиток освітніх систем у глобальному вимірі: тенденції і прогнози» (Умань, 2011), «Основні напрями реформування технологічної і професійно-технічної освіти» (Київ, 2011); *всеукраїнських конференціях та семінарах*: «Розвиток порівняльної педагогіки в Україні: стан, проблеми і перспективи» (Умань, 2008), «Розвиток порівняльної педагогіки в Україні: стан, проблеми і перспективи» (Умань, 2009), «Іноземна мова та глобалізаційні процеси в сучасному світі» (Умань, 2009), «Актуальні проблеми вітчизняної порівняльної педагогіки за умов євроінтеграційних процесів» (Ніжин, 2010), «Освітня галузь «Технологія»: реалії та перспективи» (Київ, 2010), «Актуальні проблеми лінгвістики в контексті міжкультурної комунікації» (Умань, 2011), «Іншомовна освіта як засіб міжкультурного взаєморозуміння націй і народів» (Умань, 2011). Результати дослідження обговорено на засіданнях науково-дослідної лабораторії «Проблеми технологічної освіти учнів загальноосвітньої школи» та Лабораторії педагогічної компаративістики Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

Публікації. Основний зміст роботи і результати дисертаційного дослідження знайшли відображення у 14 одноосібних публікаціях автора, з них 5 статей у наукових фахових виданнях, 3 статті у зарубіжних фахових виданнях, 6 тез у збірниках матеріалів наукових конференцій.

Структура дисертації. Робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного розділу та загальних висновків, списку використаних джерел та додатків. Повний обсяг тексту дисертації – 225 сторінок, основного тексту – 180 сторінок. Список використаних джерел включає 252 найменувань (з них 140 – іноземною мовою). У роботі вміщено 6 таблиць, 1 рисунок і 7 додатків на 22 сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЇ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми і ступінь розробленості проблеми, визначено мету, задачі, об'єкт і предмет, методи дослідження, розкрито наукову новизну, теоретичне і практичне значення одержаних результатів, подано інформацію про апробацію роботи та впровадження в практику одержаних результатів дослідження.

У першому розділі «Технологічна підготовка учнівської молоді як

педагогічна проблема» проаналізовано стан дослідження проблеми технологічної підготовки учнів у вітчизняній та зарубіжній педагогічній науці та окреслено особливості технологічної освіти учнів загальноосвітніх навчальних закладів у країнах зарубіжжя на початку третього тисячоліття.

Встановлено, що в останні десятиліття збільшилась кількість досліджень американської системи освіти українськими та російськими науковцями, що оприлюднюють результати наукового пошуку та слугують додатковим джерелом обміну думками та ідеями. Так, загальні питання розвитку освіти в США вивчали С. Андріяш, Л. Ашкеназі, М. Бренсон, О. Васильєва, Р. Венаровська, В. Вернацький, Р. Грін, А. Джуринський, Л. Дунасвський, О. Желюк, О. Зеленко, Н. Ільїн, Е. Кагаров, Т. Кошманова, М. Красовицький, Л. Курінчук, Н. Кучеренко, Е. Льюїс, Л. Малець, З. Малькова, І. Оверчук, С. Оганян, Дж. О'Ніл, Г. Пічугіна, Г. Прозоров, Р. Райлі, О. Романовський, О. Сахарова-Вавілова, О. Хмельницька та ін.; питання теорії та методики трудового навчання за рубежом досліджували Ю. Балдашова, Г. Большакова, Б. Павлова, К. Самілова, Г. Тарасова, Ю. Укке та ін.; систему підготовки вчителів у США аналізували М. Красовицький, О. Пономарьова, Н. Матяш, Н. Семенова та ін.; процес стандартизації в системі загальної середньої освіти США узагальнювали О. Ляшенко, А. Сбруєва, М. Шутова, К. Корсак, Л. Пуховська, Т. Цирліна, З. Малькова, В. Пилиповський, В. Розумовський та ін.; суть та структуру вивчення технології розкрито в роботах таких американських науковців, як В. Свейл (W. Swail), К. Вела (C. Vela), Дж. Севідж (E. Savage), Л. Стері (L. Sterry), Х. Педжет (H. Padgett), Р. Юїл (R. Yuill), М. Фітджеральд (M. Fitzgerald), Р. Баркер (R. Barker), К. Кокс (K. Cox) та ін.

Разом з тим, у роботі підкреслено, що тільки незначна частина наукових праць присвячена компаративним дослідженням у галузі технологічної освіти.

Аналізуючи особливості технологічної освіти учнів загальноосвітніх навчальних закладів у країнах зарубіжжя на початку третього тисячоліття, з'ясовано, що проблема підготовки підростаючого покоління до трудової діяльності та підвищення рівня технологічної грамотності є актуальною на рівні багатьох розвинених країн і набуває глобальних масштабів за рахунок появи у нашому житті більш складних технологій. Необхідність удосконалення освіти відповідно до вимог сучасного виробництва спонукає до підвищення ефективності професійної освіти в цілому та технологічної освіти зокрема. У зв'язку із цим, констатовано нагальну необхідність відповідності стандартів у сфері вивчення технології та надання учням життєво необхідних технологічних знань, умінь і навичок. Зазначено, що належний рівень навчальних програм загальноосвітньої школи повинен забезпечувати підвищення якості технологічних знань учнів, розвивати критичне мислення, здібності розв'язувати життєві проблеми та готувати до дорослого самостійного життя.

Серед загальноосвітніх тенденцій розвитку технологічної освіти, якими керуються у таких розвинених країнах, як Німеччина, Великобританія, Австрія та США, було визначено глобалізацію, інтеграцію, полікультурність та інтернаціоналізацію. З'ясовано, що необхідними умовами підвищення якості

технологічної освіти є підвищення вимог до педагогічних кадрів і майбутніх учителів технології, впровадження інноваційних підходів при вивченні технологічних дисциплін, перехід від концепції «освіта на все життя» до концепції «освіта впродовж життя», співпраця всіх освітніх ланок із вищими навчальними закладами, науково-дослідними установами, батьками, учнями, підприємствами тощо, поєднання навчання у школі з навчанням на робочому місці, збільшення фінансування з боку держави та місцевих органів влади для забезпечення належного рівня функціонування загальноосвітньої школи та її працівників, а також для створення чи поповнення необхідної матеріально-технічної бази, дотримання державних стандартів технологічної освіти з урахуванням регіональних особливостей.

Досить продуктивним є динаміка впровадження та використання дистанційного технологічного навчання і в системі онлайн, що безумовно допомагає у розв'язанні таких проблем, як підвищення кваліфікації педагогічних кадрів, освіта для дорослих, підготовка майбутніх учителів технології, професійне технологічне навчання тощо. Таке навчання складає конкуренцію традиційному, не має на меті замінити його, а допомагає розширювати освітні можливості учнів, студентів та педагогів.

Зазначено, що технологія належить до предметів загальної середньої освіти, є фундаментальною основою техніко-технологічної і професійної підготовки учнів, для якої характерні профілізація і диференціація навчання. Цілковитим логічним є те, що на основі профільної диференціації будуватиметься навчальний процес старшої школи.

Виявлено, що зближення загальної освіти із професійно-орієнтованою відбувається шляхом уведення у старших класах обов'язкових предметів – технології, інженерії, індустрії тощо. Технологічний профіль, як правило, виокремлюють саме у старших класах загальноосвітньої школи, що допомагає учням практично ознайомитись та визначитись із майбутньою професією, отримати певну кваліфікацію. Безумовно, цьому сприяє і належний рівень профорієнтаційної роботи, яка є необхідною складовою навчального процесу.

Однією з основних особливостей технологічної освіти на початку третього тисячоліття є тяжіння до створення її єдиної концепції з інваріантною та варіативною частинами. Це розширює можливості учнів і вчителів та конкретизує необхідний мінімум знань. Отже, технологічна освіта займатиме одне з провідних місць в освітніх системах розвинутих країнах зарубіжжя і в США зокрема.

У другому розділі «Досвід стандартизації технологічної освіти у США (кінець ХХ – поч. ХХІ ст.)» розглянуто історію становлення та розвитку стандартів технологічної грамотності в США, сучасні підходи до розроблення національних стандартів технологічної освіти, вказано їх характерні особливості у різних регіонах країни.

Досвід стандартизації технологічної освіти вивчено на основі педагогічної літератури, аналізу документів та спілкування із провідними спеціалістами технологічної освіти департаментів освіти окремих штатів Америки, офіційних

даних провідних міжнародних асоціацій, які займаються питанням стандартизації технологічної освіти тощо.

Підкреслено, що розроблення та втілення у життя стандартів технологічної освіти зумовлені нагальною потребою США у підвищенні рівня технологічної грамотності громадян, оскільки це сприяє науково-технічному й економічному розвитку країни. Такий процес вимагає необхідної фінансової підтримки з боку держави та місцевих органів влади, підготовки кваліфікованих спеціалістів тощо і відбувається за ініціативної співпраці тисяч людей, переконаних у необхідності і доцільності стандартизації технологічної освіти. Виявлено, що до створення державних стандартів залучаються науковці, громадські діячі, педагоги, вчителі, батьки, державні службовці, місцеві громади, освітні асоціації та установи різного рівня, приватні структури тощо, що сприяє відкритому обговоренню проблеми.

Упродовж більше десяти останніх років у США у розробленні технологічних стандартів лідирують Міжнародна асоціація технологічної та інженерної освіти та Міжнародна спілка освітніх технологій. Створені ними стандарти технологічної грамотності та стандарти технологічної освіти забезпечують загальноприйнятну структуру та і рекомендованими для використання у навчальному процесі у країні.

Проаналізовано стандарти технологічної освіти 10 американських штатів із кожного з 9 існуючих регіонів країни: Нової Англії (Масачусетс); Середньоатлантичних штатів (Нью-Йорк); Північно-східного центру (Індіана, Вісконсин); Північно-західного центру (Канзас); Південноатлантичних штатів (Джорджія); Південно-східного центру (Тенесі); Південно-західного центру (Техас); Гірських штатів (Нью-Мексико); Тихоокеанських штатів (Каліфорнія). Встановлено, що ці стандарти у своїй більшості є рекомендованими, але не обов'язковими, і округи та школи штату можуть самі визначити чи використовувати їх у практичній діяльності. Основою для їх створення стали стандарти MCOT та / або MATIO, адаптовані до особливостей кожного штату. Вони існують у вигляді окремого блоку або входять до загальної групи стандартів, але з обов'язковою градацією для всіх етапів навчання та з урахуванням територіальних особливостей.

Встановлено, що процес стандартизації технологічної освіти у США (кінець ХХ – поч. ХХІ ст.) має характерні особливості. З одного боку, існує тенденція універсалізації стандартів технологічної освіти та уніфікації технологічних програм у межах країни, до чого прагне уряд і чинний президент, з іншого – уряди штатів, які, хоча й підтримали цю ідею (46 штатів), все ж таки намагаються утримати прерогативу у проведенні освітніх реформ на місцевому рівні, залишивши за собою право адаптувати рекомендовані стандарти та авторизувати власні, враховуючи особливості регіону.

У результаті узагальнення спеціальної літератури виділено такі етапи стандартизації технологічної освіти у США:

- *початковий* (1980–1990), під час якого створені «Стандарти промислових видів мистецтв» (1981) та «Стандарти для технологічних програм» (1985);

- *проміжній* (1991–2000), на якому розроблено стандарти технологічної грамотності МАТІО (1996–2000) та національні стандарти технологічної освіти, створені МСОТ (1998–2000);

- *сучасний етап* (2001 – до наших днів), на якому вдосконалюють стандарти технологічної грамотності (МАТІО, 2003) та національні стандарти технологічної освіти (МСОТ, 2007–2009).

Отже, проглядається подвійна тенденція стандартизації технологічної освіти в межах США: універсалізація на рівні країни та регіоналізація стандартів на рівні штатів, з опорою на загальнорекомендовані провідні стандарти технологічної освіти.

У кожному штаті Міністерство освіти забезпечує необхідну інформаційну підтримку адміністративного складу навчальних закладів, педагогічних кадрів та учнів. Що стосується технологічної освіти, то це освітні документи (постанови, стандарти, критерії оцінювання, програми, супроводжуючі матеріали тощо), зв'язки з освітніми організаціями та електронні адреси провідних спеціалістів у цій галузі, рекомендовані періодичні та фахові видання, умови отримання грантів, розроблені та рекомендовані до впровадження курси технологічного циклу та фрагменти уроків, завдань, тестів тощо, щорічні звіти та доповіді за результатами роботи тієї чи іншої освітньої ланки, розклад конференцій, семінарів, вебінарів, заходів, спрямованих на підвищення кваліфікації тощо. Це дає можливість кожному освітянину бути мобільним та обізнаним і витратити час не на пошук інформації та необхідних освітніх зв'язків, а на їхнє опрацювання і застосування у навчальному процесі, що безпосередньо підвищує якість та продуктивність навчання.

У третьому розділі **«Організаційно-педагогічне забезпечення технологічної підготовки учнів у середніх навчальних закладах США»** розглянуто метод проектів як провідну систему технологічної підготовки школярів у навчальних закладах країни, розкрито особливості професійної підготовки вчителів трудового навчання у США, розроблено рекомендації для впровадження американського досвіду в українську систему освіти.

У результаті вивчення американської педагогічної літератури та освітньої практики виявлено, що провідною системою технологічної освіти в США є метод проектів, який у кінці XIX – на поч. XX ст. був обґрунтований Дж. Дьюї та одержав подальше розроблення його послідовниками У. Кілпатриком і Е. Колінгсом. Метод проектів – це педагогічна технологія, яка поєднує академічні знання з прагматичними, включає використання проблемних, дослідницьких, пошукових методів навчання, які готують учнів до самостійного життя, отримання знань у процесі виконання завдань-проектів та передбачає інтеграцію знань учнів із різних галузей наук, що сприяють формуванню цілісної уяви дітей про світ.

Виконання проектних завдань має свої особливості, а саме: метод проектів учить дітей раціонально мислити, знаходити вихід із нестандартних ситуацій, розраховувати на власні знання та сили, допомагати та контролювати один одного, поєднувати знання з різних дисциплін, використовувати різні методи і

прийоми навчання, виконувати групові структуровані завдання, працювати у спільному творчому пошуку з учителем, самостійно здобувати необхідну інформацію та отримувати практичні вміння, необхідні у житті, розвивати творче мислення, ініціативність, уміння знаходити альтернативні рішення при розв'язанні проблем, робити правильні висновки тощо. Крім того, використання методу проектів безпосередньо впливає на самооцінки учня та сприяє підвищенню мотивації до навчання.

При виконанні проектів учням американської середньої школи пропонують завдання різнопланового характеру: сконструювати, спроектувати, перепроєктувати, знайти альтернативні рішення, визначити ефективність, пояснити бажаний або небажаний, очікуваний / неочікуваний результат, перевірити рішення щодо критеріїв проекту, створити і втілити в життя заданий технологічний пристрій, перетворити інформацію у більш значущу, правильно розрахувати необхідний час та фінансові ресурси у технологічному проекті тощо, адже цей метод є конструктивним методом (наприклад, дизайн будинку, виготовлення годівнички для птахів, годинника тощо).

Досвід американської школи відображає спроби активізувати роль учня у навчальному процесі, адже на сьогодні важливим завданням освіти є розвиток активної творчої особистості. Традиційна методика його розв'язати не може тому, що акцентує увагу на репродуктивному характері навчальної діяльності. Саме цим і можна пояснити інтерес вітчизняних науковців і практиків до методу проектів, при використанні якого активізується роль учня як суб'єкта діяльності.

Встановлено, що федеральний уряд США, уряди штатів, професійні організації, громада спрямовують свої зусилля на підвищення якості освіти та покращення професійної підготовки спеціалістів, зокрема вчителів технології. З одного боку, існує достатня кількість педагогічних інституцій, альтернативних програм, онлайн-курсів, які забезпечують варіативність, доступність та гнучкість програм із підготовки майбутнього вчителя технології. До того ж збільшення кількості випускників, які хочуть отримати вищу освіту, забезпечує необхідну наповнюваність вищих навчальних закладів. З іншого боку, існує тенденція скорочення кількості департаментів ВНЗ, які готують учителів технології, і як результат – недостатня кількість випускників зі спеціальності «вчитель технології» або «вчитель технології та інженерії». Це, в свою чергу, призвело до розриву між попитом і пропозицією на вчителів технології.

Констатуємо і той факт, що уряд країни та освітні організації вивчають і аналізують причини ситуації, яка склалася на рівні країни, та намагаються знайти шляхи розв'язання цієї проблеми: у школах на старшому етапі навчання ведеться активна профорієнтаційна робота, прослідковується чіткий орієнтир на успішне працевлаштування студентів після закінчення вищого навчального закладу, підтримується реноме та престижність технологічної освіти, заохочуються досягнення в технологічній освіті тощо. Педагогів технологічної освіти стимулюють, нагороджуючи за визначні досягнення в галузі за такими номінаціями: «Кращий учитель технології року», «Краща програма з

підготовки вчителя технології», «Краща публікація», «Краща наукова робота» тощо.

Підготовку майбутніх учителів технології здійснюють з опорою на стандарти підготовки вчителів Міжнародної асоціації технологічної та інженерної освіти, Міжнародної спілки освітніх технологій та стандарти певного штату, що складає необхідний мінімум, а варіативна частина навчальних планів забезпечує врахування особливостей та можливостей певного регіону, специфіки конкретних закладів, категорій студентів тощо.

Важливими характеристиками структури і змісту педагогічної освіти вчителів США є зв'язок теорії з практикою, формування власної думки, творчодискусійний характер засвоєння знань тощо (теоретичним підґрунтям практичної спрямованості освіти у США стали педагогічні експерименти Дж. Дьюї).

Таким чином, досвід використання методу проектів на уроках технології у середніх навчальних закладах США є позитивним, тому що він узгоджується з концепціями освітньої галузі «Технологія» і може бути використаний для реалізації чинної програми з трудового навчання в Україні.

Завдяки поширенню світового педагогічного досвіду є можливість вивчення, аналізу, критичного осмислення існуючої ситуації, а також створення спочатку рекомендацій для творчого використання американського прогресивного педагогічного досвіду в галузі технологічної освіти в Україні, а потім переходу до практичного його застосування для реформування освітньої галузі «Технологія» в цілому.

ВИСНОВКИ

У дисертаційному дослідженні обґрунтовано сутність провідних тенденцій та організаційно-педагогічного забезпечення технологічної освіти учнів у середніх навчальних закладах США, виявлено можливості творчого використання прогресивних ідей американського досвіду в реформуванні технологічної підготовки школярів в Україні. Результати дисертаційного дослідження засвідчили ефективність розв'язання поставлених задач і дали підстави для таких **висновків**:

1. У результаті аналізу стану розробленості проблеми технологічної підготовки учнів у вітчизняній та зарубіжній педагогічній науці встановлено, що в останні роки збільшилась кількість публікацій, присвячених вивченню американської системи освіти зарубіжними та українськими науковцями. Всі наукові розвідки, що стосуються американської системи освіти умовно можна поділити на такі групи: дослідження загальних питань становлення і розвитку американської системи освіти, вивчення проблеми стандартизації змісту освіти в США, професійна підготовка педагогічних кадрів, теорія і методика технологічної освіти в США.

З'ясовано, що у зв'язку із розробленням та впровадженням нових державних стандартів змісту освіти і навчальних програм технологічної підготовки учнів стрімко зростає інтерес вітчизняних науковців та освітян до

зарубіжного досвіду. Адже саме глобалізаційні зміни сьогодення, гіпершвидкий розвиток та безупинний процес удосконалення нових технологій спонукають науковців аналізувати та знаходити нові шляхи підвищення технологічної грамотності громадян в цілому та учнів загальноосвітніх шкіл зокрема, якості технологічної освіти, інтересу до технологічних спеціальностей, а також відновлення престижності технологічної освіти.

2. Узагальнено досвід стандартизації технологічної освіти в США, визначено його етапи (початковий (1980–1990), проміжний (1991–2000), сучасний (2001 – до наших днів)). Встановлено, що процес стандартизації технологічної освіти у США характеризує, з одного боку, універсальність та уніфікація стандартів технологічної освіти на рівні держави, з іншого – регіоналізація, тобто автономність штатів у адаптації рекомендованих державних стандартів до власної специфіки і право на розробку альтернативних освітніх стандартів цієї галузі.

Провідну роль у розробленні стандартів технологічної освіти США займає МАТІО та МСОТ. Зазначено, що створені ними стандарти технологічної грамотності та стандарти технологічної освіти визначають загальноприйняту структуру технологічної освіти та є рекомендованими для використання у навчальному процесі у країні.

Серед позитивних сторін стандартизації технологічної освіти у США виокремлено: врахування регіональних і локальних особливостей, соціоекономічного, культурного та виробничого середовища; відкрите обговорення при створенні / вдосконаленні стандартів за участі освітян, батьків, учнів, шкільних адміністраторів, державних посадовців, громади, викладачів, науковців та ін.; орієнтованість на потреби учнів, батьків, майбутніх роботодавців; урахування творчого підходу вчителя; розроблення навчально-методичного супроводу й створення мережі інформаційної підтримки; орієнтованість на всі етапи навчання – від дитячого садка до 12 класу – із забезпеченням наступності в організації навчального матеріалу; перегляд, удосконалення, перевидання стандартів приблизно один раз на 10 років.

3. У процесі вивчення організаційно-педагогічного забезпечення доведено, що метод проектів у середній загальноосвітній школі США є провідною системою технологічної підготовки учнів. Його основними принципами стали: набуття практичного досвіду із життєвих ситуацій та поєднання теоретичних знань і практичного застосування для вирішення конкретних життєвих проблем; розвиток критичного та творчого мислення учнів; вміння аналізувати, систематизувати, узагальнювати, використовувати набуті знання на практиці; створення необхідних умов для самовираження та саморозвитку дитини; формування дослідницьких умінь; розширення кругозору школярів, розвиток їх пізнавальної і розумової діяльності; встановлення необхідних міцних зв'язків учнів між собою, з учителем та навчальним матеріалом.

Зазначено, що досвід використання методу проектів на уроках технології є позитивним та перспективним для України тому, що він узгоджується із

концепціями та чинною програмою освітньої галузі «Технологія». Наголошено на необхідності добору методів навчання, які відповідають специфіці проектно-технологічної та інформаційної діяльності учнів.

4. Виділено особливості професійної підготовки вчителів трудового навчання в США. Наголошено, що серед основних тенденцій – надання державної ваги підготовці вчителів технології, з одного боку, і недостатня кількість випускників ВНЗ за спеціальністю «Технологія» – з іншого. Продемонстровано специфіку діяльності міжнародних і американських організацій, спрямовану на підвищення якості професійної підготовки вчителів технологій у США (на рівні аналізу статистичних даних, проведення наукових досліджень, розроблення нормативних документів, стандартів і визначення стратегій розвитку).

Зазначено, що існує загальноамериканська мережа, яка об'єднує працюючих учителів технології, забезпечуючи їх інформацією і проводячи конкурси з відзначенням на державному рівні найкращих учителів, програм підготовки, наукових праць і прикладних досліджень.

Унаслідок аналізу змісту професійної підготовки вчителів технології визначено, що він поєднує вивчення спеціальних техніко-технологічних та психолого-педагогічних дисциплін, використання інтерактивних методів, сучасних інформаційних технологій тощо та передбачає дотримання рекомендованих Міністерством освіти країни стандартів технологічної освіти з опорою на регіональні системи стандартів.

У результаті аналізу структури і змістового наповнення електронного портфоліо майбутнього вчителя технології виявлено, що воно складається з персональної інформації, 10 принципів професійної діяльності вчителя (розроблених Консорціумом нових підходів до оцінювання і підтримки діяльності вчителів), кожен з яких підкріплено власною рефлексією студента і добіркою навчальних матеріалів, які можуть включати конспекти уроків, фото, відеоматеріали, презентації тощо.

5. Аналіз теорії та методики навчання технологій у середніх навчальних закладах США дав змогу визначити загальні тенденції технологічної підготовки учнів: зближення загальної освіти із технологічною і професійною шляхом створення у старшій школі профільних класів технології, інженерії тощо; зорієнтованість технологічної освіти на обов'язковий зв'язок між отриманими техніко-технологічними знаннями і реальним життям, на формування в учнів компетенцій, необхідних для трудової діяльності на ринку праці та / або продовження навчання; забезпечення умов для життєвого і професійного самовизначення у процесі технологічної підготовки; забезпечення неперервної технологічної освіти, що передбачає послідовність в отриманні знань; подвійний підхід до стандартизації технологічної освіти: з одного боку універсалізація стандартів на рівні країни, з іншого – регіоналізація на рівні штатів, із опорою на загальнорекомендовані провідні стандарти технологічної освіти (стандарти MCOT та / або MATIO); мобільність технологічної підготовки, що своєчасно реагує на вимоги сьогодення, її

інтегративність та варіативність, яку забезпечує велика кількість різноманітних програм, курсів тощо; поєднання теорії і практики (метод проектів); модернізація системи професійної підготовки вчителів трудового навчання, для яких створюються необхідні умови для професійного росту і мобільності.

На основі вивченого досвіду розроблено рекомендації для творчого використання прогресивного досвіду США у сфері технологічної освіти на державному, регіональному та місцевому рівнях для проведення необхідних реформ освітньої галузі «Технології» в Україні.

Проведене дослідження не розглядає всі аспекти технологічної освіти учнівської молоді на початку третього тисячоліття у США. Подальшої розробки потребують питання порівняння змісту технологічної освіти учнів в українській та американській школах; визначення місця технологічної підготовки школярів у освітній системі Америки на рівні кожного штату; пошуку шляхів диференціації технологічної підготовки учнівської молоді на етапі допрофільного та профільного навчання.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДОСЛІДЖЕННЯ

Статті у наукових фахових виданнях

1. Капелюшна Т. В. Сучасні тенденції технологічної підготовки учнів у школах США / Т. В. Капелюшна // Психолого-педагогічні проблеми сільської школи : зб. наук. праць Уманського державного педагогічного інституту імені Павла Тичини / ред. кол.: Побірченко Н. С. [та ін.]. – К. : Міленіум, 2005. – Вип. 12. – С. 44-49.
2. Капелюшна Т. В. Стандарти технологічної грамотності: історія створення та розвитку / Т. В. Капелюшна // Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету. Серія "Педагогіка". – 2008. – № 5. – С. 152-159.
3. Капелюшна Т. В. Історія становлення методу проектів / Т. В. Капелюшна // Проблеми трудової підготовки і професійної підготовки : науково-метод. збірник / під ред. В. В. Стешенка. – Слов'янськ : СДПУ, 2008. – Вип. 13. – С. 160-166.
4. Капелюшна Т. В. Особливості використання методу проектів у технологічній підготовці учнів США / Т. В. Капелюшна // Збірник наукових праць УДПУ імені Павла Тичини / гол. ред. Мартинюк М. Т. – Умань : ПП Жовтий, 2010. – Ч. 2. – С. 261-271.
5. Капелюшна Т. В. Технологічна підготовка учнівської молоді США / Т. В. Капелюшна // Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми : зб. наук. праць / ред. колегія: І. А. Зязюн [та ін.]. – К. : Вінниця : Планер, 2011. – Вип. 28. Ч. 1. – С. 118-123.

Публікації в інших виданнях

6. Капелюшна Т. В. Національні стандарти технологічної освіти для учнів у США / Т. В. Капелюшна. – CIES 2009 / FIDES 2009 / Ph.D. Thesis 2009. – Paris. France, 2009. – С. 35-38.

7. Капелюшна Т. В. Американський досвід стандартизації технологічної освіти у США (кінець XX – початок XXI століття) / Т. В. Капелюшна // International Science. Ukrainian Edition. –United States of America. – 2010. – С. 74-77.

8. Kapeliushna T. Online Learning as one of the Progressive Trends in the USA Technological Education / T. Kapeliushna // The Advanced Science Journal. USA. – 2011. – January. Issue 1. – P. 10-12.

Тези доповідей та матеріали наукових конференцій

9. Капелюшна Т. В. Метод проектів – досвід США / Т. В. Капелюшна // Матеріали міжнародної науково-практичної конференції „Іноземна мова як фактор входження в міжнародний освітній простір”. – Умань : АЛІМІ, 2007. – С. 288-290.

10. Капелюшна Т. В. Зміст і тенденції реформування технологічної освіти в США / Т. В. Капелюшна // Порівняльно-педагогічний калейдоскоп : матеріали до II Всеукраїнського науково-методичного семінару «Розвиток порівняльної педагогіки в Україні: стан, проблеми і перспективи». – Умань : АЛІМІ, 2009. – С. 53-54.

11. Капелюшна Т. В. Особливості стандартизації технологічної освіти США / Т. В. Капелюшна // Розбудова освіти для суспільства знань: мова, полікультурність, особистість : мат. міжн. науково–практ. конференції. – Умань : РВЦ «Софія», 2010. – С. 128-130.

12. Капелюшна Т. В. Тенденції технологічної підготовки учнівської молоді у США / Т. В. Капелюшна // Розвиток освітніх систем у глобальному вимірі: тенденції і прогнози : мат. міжн. науково–практ. конференції. – Умань : П. П. Жовтий О. О., 2011. – Ч. II. – С 136-139.

13. Капелюшна Т. В. Online Learning in the USA Technological Education / Т. В. Капелюшна // Іншомовна освіта як засіб міжкультурного взаєморозуміння націй і народів : мат. Всеукраїнського науково–метод. семінару. – Умань : П. П. Жовтий О. О., 2011. – С. 67-70.

14. Капелюшна Т. В. Технологічне навчання у системі онлайн / Т. В. Капелюшна // Актуальні проблеми лінгвістики в контексті міжкультурної комунікації : мат. Всеукраїнського науково–метод. семінару. – Умань : П. П. Жовтий О. О., 2011. – С. 60-63.

АНОТАЦІЇ

Капелюшна Т.В. Тенденції розвитку технологічної освіти у середніх навчальних закладах США. – Рукопис.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі

спеціальності 13.00.01 – загальна педагогіка та історія педагогіки. – Національний педагогічний університет імені М.П. Драгоманова. – Київ, 2012.

У дисертації обґрунтовано загальні тенденції розвитку технологічної освіти в середніх навчальних закладах США під впливом сучасного розвитку науки, техніки і виробництва, проаналізовано систему стандартів технологічної освіти у середній школі США та виокремлено етапи стандартизації (початковий, проміжний, сучасний) і провідні ідеї наприкінці ХХ – поч. ХХІ ст., охарактеризовано організаційно-педагогічне забезпечення вивчення технологій на основі впровадження методу проєктів та особливостей професійної підготовки американських учителів трудового навчання; проаналізовано американський досвід організації технологічної освіти у середніх навчальних закладах окремих штатів США; розроблено рекомендації щодо творчого використання прогресивного досвіду США у сфері технологічної освіти в процесі реалізації освітньої галузі „Технологія” в Україні.

Ключові слова: технології, стандарти технологічної освіти, метод проєктів, тенденції розвитку технологічної освіти, професійна підготовка учителів трудового навчання, організація технологічної освіти.

Капелюшная Т.В. Тенденции развития технологического образования в средних учебных заведения США. – Рукопись.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.01 – общая педагогика и история педагогики. – Национальный педагогический университет имени М.П. Драгоманова. – Киев, 2012.

В диссертации осуществлен анализ проблемы технологического образования в средних учебных заведения США, раскрыта сущность основных тенденций и организационно-педагогического обеспечения технологического образования, очерчены возможности внедрения американского опыта организации технологического образования в Украине.

Установлено, что для процесса стандартизации технологического образования в США характерны, с одной стороны, универсализация и унификация стандартов технологического образования на уровне государства, с другой – регионализация, то есть автономность штатов в адаптации рекомендуемых государственных стандартов собственной специфики и право на разработку альтернативных образовательных стандартов этой отрасли.

Ведущую роль в разработке стандартов технологического образования США занимает МСОТ и МАТЮ. Отмечено, что созданные ими стандарты технологической грамотности и стандарты технологического образования определяют общепринятую структуру технологического образования и рекомендованные для использования в учебном процессе страны.

Обобщено опыт стандартизации технологического образования в США, определены его этапы (начальный (1980 – 1990), промежуточный (1991 – 2000), современный (2001– до наших дней)).

В процессе изучения организационно-педагогического обеспечения доказано, что метод проектов в средней общеобразовательной школе США является ведущей системой технологической подготовки учащихся. Его основные принципы: приобретение практического опыта из жизненных ситуаций и сочетание теоретических знаний и практического применения для решения конкретных жизненных проблем, развитие критического и творческого мышления учащихся, умение анализировать, систематизировать, обобщать, использовать полученные знания на практике, создание необходимых условий для самовыражения и саморазвития ребенка, формирование исследовательских умений, расширение кругозора школьников, развитие их познавательной и мыслительной деятельности, установление необходимых прочных связей учащихся между собой, с учителем и учебным материалом.

Выделены особенности профессиональной подготовки учителей трудового обучения в США, продемонстрирована специфика деятельности международных и американских организаций, направленная на повышение качества профессиональной подготовки учителей технологии в США (на уровне анализа статистических данных, проведение научных исследований, разработки нормативных документов, стандартов и определения стратегий развития).

Анализ теории и методики обучения технологии в средних учебных заведениях США дал возможность выделить общие тенденции развития технологического образования: сближение общего образования с технологическим и профессиональным путем создания в старших классах профилирующих отделений технологии, инженерии и т. п.; обязательная связь между полученными технико-технологическими знаниями и реальной жизнью; направленность технологического образования на формирование в учащихся компетентностных характеристик, необходимых для выхода на рынок труда или продолжения обучения; обеспечение условий для жизненного и профессионального самоопределения в процессе технологической подготовки; обеспечение непрерывности технологического образования, что предусматривает последовательность в получении знаний; двойной подход к стандартизации технологического образования; объединение теории и практики (метод проектов); модернизация системы профессиональной подготовки учителей трудового обучения.

На основе изученного опыта разработаны рекомендации относительно творческого использования прогрессивного опыта США в сфере технологического образования на государственном, региональном и местном уровнях для проведения необходимых реформ образовательной отрасли «Технология» в Украине.

Ключевые слова: технологии, стандарты технологического образования, метод проектов, тенденции технологического образования, профессиональная подготовка учителей трудового обучения, организация технологического образования.

Kapelyushna T.V. The Tendencies of the Development of Technological Education at Secondary Schools in the United States of America. – Manuscript.

The Dissertation is submitted to the obtaining of scientific degree of Candidate of Pedagogical Sciences on the specialty of 13.00.01 – General Pedagogy and History of Pedagogy. – National Pedagogical Dragomanov University. – Kyiv, 2012.

The dissertation is placed in the issue of the general tendencies of the development of technological education in the secondary schools in the USA under the influence of the modern development of science, technology and manufacturing. It is also analyzed the system of technological education standards and mentioned the main ideas and the stages of these standards (primary, intermediate and modern) in the USA at the end of the XX century – the beginning of the XXI century. It describes the organizational and pedagogical providing of the studying technology under the usage of the project method. The characteristic features of the American technology teachers training, progressive experience of the technology education in the secondary schools in the states of the USA and the recommendation dealing with the use of some positive elements of the American technological education in the process of studying technology in Ukraine are given.

Key words: technologies, technology education standards, project method, tendencies of the development of technological education, technology teachers' professional training, the process of organizing technology education.

НБ НПУ

100154032

Підписано до друку 03.08.2012 р. Формат 60x84/16.

Папір офсетний. Гарнітура Таймс.

Наклад 100 прим. Зам. № 492

Віддруковано з оригіналів

Видавництво Національного педагогічного університету
імені М.П. Драгоманова. 01601, м. Київ-30, вул. Пирогова, 9
Свідцтво про реєстрацію № 1101 від 29.10.2002.
(044) 239-30-26

